

Open Space conferenties

voor wie het eens van de andere kant wil bekijken

Een klassiek dilemma: wie mag er meedoen?

Iedereen die wel eens een vergadering of bijeenkomst heeft georganiseerd, kent het probleem. Om de zaken vlot voor elkaar te kunnen krijgen, zou je het liefste zo min mogelijk mensen willen uitnodigen. Maar om te zorgen dat alle betrokkenen zich ook inderdaad betrokken voelen, zou je eigenlijk iedereen mee moeten laten praten. Maar of er dan ooit een besluit komt... Je kunt als alternatief een brede inspraakronde organiseren, waar niemand zich echt gehoord voelt en waar met de verkregen informatie vaak te weinig wordt gedaan. Allerlei andere vormen zijn ook denkbaar: het uitnodigen van vertegenwoordigers of het houden van een enquête, om er maar een paar te noemen. Maar steeds doet zich hetzelfde probleem voor: of je praat met een beperkt aantal mensen of het is slechts éénrichtingsverkeer. In beide gevallen zal de meerderheid zich niet echt betrokken voelen. En van mensen die zich niet betrokken voelen, hoef je over het algemeen maar weinig medewerking te verwachten.

De oplossing: Open Space

De Open Space conferentie is een verbluffend eenvoudig alternatief. Open Space Technology is de perfecte oplossing in situaties waar:

- grote groepen mensen betrokken zijn (van 10 tot 1000 deelnemers)
- complexe problemen aan de orde zijn
- vernieuwende oplossingen nodig zijn
- openlijke of verborgen conflicten spelen
- draagvlak van groot belang is
- de deadline voor een oplossing gisteren was.

Open Space is daarnaast ook geschikt als katalysator voor gezamenlijk leren en netwerken.

Passie en verantwoordelijkheid

Belangrijkste kenmerk van een Open Space conferentie is het ontbreken van een vooraf vastgestelde agenda. Het enige dat van tevoren vastligt is het thema van de bijeenkomst. De deelnemers creëren in het eerste uur zelf de agenda voor de conferentie. Centraal daarbij staat de passie en de eigen verantwoordelijkheid van de deelnemers zelf. Men is zelf verantwoordelijk voor het eigen succes en het eigen welbevinden. Niet alleen gedurende de bijeenkomst, maar ook als men weer aan het werk gaat. Elk plan dat vanuit dat besef geboren wordt, heeft gegarandeerd een maximaal draagvlak.

De prijs

Elk wonder heeft zijn prijs. De prijs van Open Space ligt daarin dat het niet mogelijk is om de uitkomst vooraf vast te stellen. Als u vooraf zeker wilt zijn over de te kiezen oplossingsrichting, als u

precies wilt registreren wat er tijdens de conferentie wordt besproken en besloten, dan is Open Space niets voor u. Maar als u bereid bent om met een open houding naar de problematiek te kijken en aan het werk te gaan met datgene waarvoor het grootste draagvlak blijkt te zijn, staat niets een succesvolle bijeenkomst meer in de weg. Natuurlijk is het mogelijk om randvoorwaarden te stellen. Zo zijn er bijvoorbeeld budgettaire beperkingen en moet men rekening houden met wettelijke mogelijkheden. In het voorbereidingstraject worden deze randvoorwaarden besproken en waar nodig in het materiaal voor de bijeenkomst verwerkt.

Wat is Open Space Technology?

Open Space is een kleine 20 jaar geleden ontstaan, toen enkele consultants na hun jaarlijkse conferentie stonden na te praten. De algemene conclusie was dat de lezingen best interessant waren, maar dat ze toch eigenlijk het meeste hadden gehad aan de koffiepauzes. Het jaar daarna besloot men om geen lezingen meer te organiseren, maar de hele conferentie als één grote koffiepauze op te zetten. En daarmee was de basis voor Open Space gelegd. De afgelopen 15 jaar is Open Space verder ontwikkeld tot een eenvoudig maar krachtig stuk gereedschap, dat momenteel in ruim 60 landen wordt toegepast. Zowel bij de overheid en not-for-profit organisaties als in het bedrijfsleven.

Een Open Space conferentie kent geen vooraf vastgestelde agenda. Het enige dat vooraf vastligt is het thema. Het thema is een kernachtig en positief geformuleerd doel van de bijeenkomst, bijvoorbeeld: "Hoe creëren we gezamenlijk een veilige buurt", "Een nieuw strategisch plan voor ons bedrijf", of "Hoe maken we van X een prettige en veilige plek om te werken". De mensen worden uitgenodigd om te komen als het thema ze aanspreekt; deelname is op basis van vrijwilligheid. In de uitnodiging staat verder dat het succes van de

bijeenkomst staat of valt met je eigen inbreng. Elk onderwerp dat jij belangrijk genoeg vindt om naar voren te brengen, zal op de agenda komen te staan. En als de bijeenkomst langer duurt dan 1 dag zullen de deelnemers aan het eind het verslag van de bijeenkomst, inclusief een actieplan, mee naar huis kunnen nemen.

De bijeenkomst

Aan het begin van de bijeenkomst zitten alle deelnemers in een grote cirkel in de centrale ruimte. Er zijn geen tafels; het midden van de cirkel is leeg. De cirkel maakt duidelijk dat iedereen gelijkwaardig is en een even waardevolle inbreng kan hebben. Tevens is het een bewuste breuk met wat men gewend is van vergaderingen en conferenties.

Een van de wanden van de ruimte is bijna leeg. Die lege wand is de agenda voor de conferentie. Iedereen die een onderwerp heeft dat hij of zij belangrijk vindt en waar hij of zij energie in wil steken, wordt uitgenodigd om dat onderwerp op de agenda te zetten. Dat doet men door naar het midden van de cirkel te lopen, een stuk papier en een stift te nemen en naam en onderwerp kort en kernachtig op te schrijven. Vervolgens staat men op en kondigt luid en duidelijk het onderwerp aan, zodat iedereen het kan horen. Men kiest een tijd en een vergaderruimte en hangt het vel papier aan de wand. Zo zal in korte tijd de agenda voor de bijeenkomst ontstaan. Als alle onderwerpen zijn opgehangen krijgt iedereen de gelegenheid om voor zichzelf te bepalen waar hij of zij aan mee wil doen en dan kan de eigenlijke conferentie van start gaan. Meestal duurt dit proces niet langer dan een half uur.

In Open Space gelden vier principes en één wet. De vier principes zijn:

- **Wie er ook mogen komen, het zijn altijd de juiste mensen.** Dit voorkomt dat men zich laat beperken door gedachten als: "Was meneer Pieterse nou maar gekomen, dan hadden we tenminste...". Die gedachten hebben geen zin, want meneer Pieterse is er niet. De mensen die wel zijn gekomen, zijn blijkbaar de mensen die dit onderwerp belangrijk genoeg vinden om er tijd in te steken.
- **Als het begint, begint het.** Een principe dat men in andere delen van de wereld al eeuwen lang heel gewoon vindt; wij in het Westen moeten er nog erg aan wennen. Het stimuleert mensen om niet al te strak met de tijd om te gaan. Inspiratie en creativiteit laten zich slecht op de minuut nauwkeurig commanderen. Door wat losser met de tijd om te gaan creëer je meer ruimte voor inspiratie.
- **Wat er gebeurt, is het enige dat kon gebeuren.** Dit is geen oproep tot fatalisme, integendeel. Het is wel een uitnodiging om de situatie die zich hier en nu aan je voordoet te accepteren. Op het verleden kun je geen invloed meer uitoefenen. Accepteer datgene wat toch al waar is, kijk met een wakkere blik naar het heden en gebruik je energie om daar het beste van te maken.

- **Als het klaar is, is het klaar.** Ook iets waar wij aan moeten wennen. Als je om tien uur aan een deelsessie bent begonnen en om kwart over tien heb je het antwoord op je vragen eigenlijk rond, dan ben je dus klaar. Elke kunstenaar weet dat je een kunstwerk dat klaar is niet moet proberen te perfectioneren; meestal verpruts je het daarmee. Het omgekeerde geldt ook: als je vijf minuten voor het eind van je sessie ineens een briljant idee krijgt, dan laat je dat natuurlijk niet uit je handen vallen omdat het tijd zou zijn. Als het niet klaar is, is het niet klaar. Wellicht moet je naar een andere ruimte gaan, maar het is niet klaar dus hou je er nog niet mee op.

Naast deze vier principes is er een wet: **de Wet van de Twee Voeten**. Deze wet zegt: als je op enig moment gedurende de conferentie het gevoel hebt dat je en niets leert en geen bijdrage levert, gebruik dan je twee voeten en ga ergens anders heen. Als je besluit dat deze plek op dit moment voor jou niet de juiste is, ga dan niet in slaap vallen of onderuit in je stoel hangen; ga niet wachten tot het over is of tot het misschien vanzelf weer interessanter wordt. Maar val de mensen om je heen niet langer lastig met je aanwezigheid en wees zo respectvol om jezelf te verwijderen.

Aan het eind

Aan het eind van een meerdaagse conferentie maken de deelnemers op basis van het materiaal uit de deelsessies een actieplan. Per project wordt een kerngroepje samengesteld voor het opstarten van de eerste acties.

Nazorg

De begeleider komt na de conferentie nog een of twee keer met het management team van de organisatie bij elkaar om na te gaan hoe het loopt met het uitvoeren van de actieplannen en eventuele vragen te beantwoorden over de effecten van de bijeenkomst op de organisatie.

Meer informatie

Van Aetsveld BV

T.a.v. Koos de Heer
Prinses Marielaan 2
3818 HM Amersfoort
033-4223535
koos.de.heer@aetsveld.nl
www.aetsveld.nl
www.openspaceworld.org